

RAPPORT

Quick scan Wet natuurbescherming

WC Kerschoten te Apeldoorn

Klant: Nieuwwinkel Vastgoed

Referentie: BG6043WATRP1907291035

Status: S1/P01.02

Datum: 29 oktober 2020

HASKONINGDHV NEDERLAND B.V.

Laan 1914 no.35
3818 EX AMERSFOORT
Water
Trade register number: 56515154

+31 88 348 20 00 **T**
+31 33 463 36 52 **F**
info@rhdhv.com **E**
royalhaskoningdhv.com **W**

Titel document: Quick scan Wet natuurbescherming

Ondertitel: Quick scan Flora en Fauna WC Kerschoten
Referentie: BG6043WATRP1907291035
Status: P01.02/S1
Datum: 29 oktober 2020
Projectnaam: WC Kerschoten
Projectnummer: BG6043

Opgesteld door: Tessa van Vreeswijk MSc

Gecontroleerd door: Arne Kijk in de Vegte

Datum: 4 april 2019 AKIDV

Goedgekeurd door: Jan-Willem Geuke

Datum: 29 oktober 2020 JWG

Classificatie

Projectgerelateerd

Behoudens andersluidende afspraken met de Opdrachtgever, mag niets uit dit document worden veelevoudigd of openbaar gemaakt of worden gebruikt voor een ander doel dan waarvoor het document is vervaardigd. HaskoningDHV Nederland B.V. aanvaardt geen enkele verantwoordelijkheid of aansprakelijkheid voor dit document, anders dan jegens de Opdrachtgever. Let op: dit document bevat persoonsgegevens van medewerkers van HaskoningDHV Nederland B.V. en dient voor publicatie of anderszins openbaar maken te worden geanonimiseerd.

Inhoud

1	Inleiding	1
1.1	Aanleiding	1
1.2	Doel	1
1.3	Werkwijze	1
1.4	Wettelijk en planologisch kader	1
2	Het plangebied en de voorgenomen ontwikkeling	3
2.1	Het plangebied	3
2.2	Voorgenomen ontwikkeling	4
3	Aanwezige beschermde soorten	6
3.1	Vaatplanten	6
3.2	Grondgebonden zoogdieren	6
3.3	Vleermuizen	6
3.4	Vogels	7
3.5	Amfibieën en reptielen	7
3.6	Vissen	8
3.7	Ongewervelden	8
3.8	Samenvatting	8
4	Effectanalyse en mitigerende maatregelen	9
4.1	Vleermuizen	9
4.2	Vogels	10
5	Conclusie en vervolg	11
6	Literatuur	12
	BIJLAGE 1 Wettelijk en planologisch kader	13

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

Het Winkelcentrum Kerschoten in Apeldoorn stamt uit de jaren '60 en is toe aan vernieuwing. Begin 2015 is gestart met de initiatieffase voor de uitbreiding, actualisatie en optimalisatie van het winkelcentrum. Voor deze plannen is een bestemmingsplanherziening nodig. Hiervoor is een ruimtelijke onderbouwing nodig, waarin een beoordeling dient te zijn opgenomen over de mogelijke negatieve effecten op beschermde natuurwaarden (Wet natuurbescherming). Hiertoe dient een quick scan flora en fauna opgesteld te worden waarin deze effecten in kaart worden gebracht.

1.2 Doel

Het doel van deze rapportage is het in kaart brengen van de te verwachten effecten op beschermde soorten in het plangebied en de directe nabijheid daarvan. Er wordt getoetst aan hoofdstuk 3 (Soorten) van de Wet natuurbescherming. Om het bestemmingsplan te kunnen vaststellen, is het noodzakelijk dat inzicht verkregen wordt in de waarschijnlijkheid dat een evt. ontheffing verleend zal worden wanneer blijkt dat er sprake kan zijn van overtreding van verbodsbepalingen van de Wnb. Hierbij worden de volgende vragen beantwoord:

- Welke beschermde soorten kunnen voorkomen in de invloedssfeer van het project?
- Welke negatieve effecten op die soorten kunnen optreden door het project?
- Welke mitigerende maatregelen zijn nodig om die effecten te voorkomen?
- Wat zijn de juridische consequenties: is een ontheffingsaanvraag nodig?
- Welk vervolgonderzoek is eventueel nodig om het voorkomen van soorten vast te stellen?

1.3 Werkwijze

Er is op d.d. 20 maart 2019 een bureaustudie uitgevoerd naar het voorkomen van beschermde soorten binnen een straal van ongeveer 1,5 kilometer van het plangebied, door raadpleging van de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF). Er zijn daarbij gegevens van de laatste tien jaar opgevraagd. Vervolgens is op diezelfde dag door een ecologisch adviseur van Royal HaskoningDHV (Tessa van Vreeswijk MSc) een veldbezoek uitgevoerd, waarbij een beoordeling is gemaakt van de habitatgeschiktheid van het plangebied en omgeving voor de soorten die in de regio voorkomen. Ten aanzien van de soorten die op basis van geschikt habitat zouden kunnen voorkomen, is een inschatting gemaakt van mogelijke negatieve effecten die de geplande werkzaamheden kunnen hebben.

1.4 Wettelijk en planologisch kader

De Wet natuurbescherming is op 1 januari 2017 in werking getreden en vervangt sindsdien de Natuurbeschermingswet 1998, de Flora- en faunawet en de Boswet. De wet bevat regels voor de bescherming van in het wild levende dier- en plantensoorten en de belangrijkste natuurgebieden in Nederland. Daarnaast bevat de wet onder meer bepalingen over de jacht en over houtopstanden.

Naast de bescherming van natuur en biodiversiteit voorziet de Wet natuurbescherming in de decentralisatie van taken en bevoegdheden en de vereenvoudiging van regelgeving. De Europese regelgeving, met name de Vogel- en habitatrichtlijn, vormt het kader en het uitgangspunt van deze wet. Het instrumentarium van de Wet natuurbescherming sluit aan op het huidige omgevingsrecht en de toekomstige Omgevingswet.

De Wet natuurbescherming kent naast de algemene zorgplicht (artikel 1.11) nog drie hoofdstukken die van belang zijn voor ruimtelijke ingrepen. Dit betreft hoofdstuk 2 (Natura 2000-gebieden), hoofdstuk 3 (Soorten) en hoofdstuk 4 (Houtopstanden). Deze hoofdstukken worden in Bijlage 1 nader toegelicht. Voor dit project is alleen hoofdstuk 3 (Soorten) relevant. Gezien de ligging van het plangebied t.o.v. het Natura 2000-netwerk en de aard van de ingreep kunnen negatieve effecten op beschermde gebieden op voorhand worden uitgesloten. In dit rapport wordt derhalve enkel aan hoofdstuk 3 (Soorten) getoetst.

2 Het plangebied en de voorgenomen ontwikkeling

2.1 Het plangebied

Het plangebied betreft een wijkwinkelcentrum in het noordwesten van Apeldoorn. Er bevinden zich twee full-service supermarktformules: Dekamarkt en Coöp en vestigingen van Trekpleister, Primera, Zeeman, Amikappers, Brainwash en Cafeteria Charly. Daarnaast is er een aantal zelfstandig ondernemers gevestigd, waaronder een groentewinkel, een cadeauwinkel, twee bloemenwinkels, een naaiatelier en een brasserie. Direct naast het winkelcentrum bevindt zich een zelfstandige kiosk met een viswinkel.

Het centrum is in twee delen opgeleverd. De noordzijde behoort tot cultureel erfgoed en is opgeleverd in 1962. Hier is sprake van versnipperd eigendom en er bevinden zich verschillende winkels met een gemengde branchering, horeca en kappers. De zuidzijde is opgeleverd in 1967 en biedt ruimte aan twee supermarkten, een aantal dagwinkels en horeca. Boven de winkels aan de zuidzijde bevinden zich (koop)appartementen. Aan de zuidkant van het winkelcentrum liggen aan de Nobelstraat noodwoningen van Woonmensen/Sja.

Het gebied bestaat voornamelijk uit bebouwing en verhard oppervlak. De gebouwen hebben platte daken. De muren hebben stootvoegen. In het openbaar terrein, rondom het winkelcentrum, zijn tuinen aanwezig met (wintergroene) struiken en bomen. Het winkelcentrum wordt omgeven door wegen.

Figuur 2-1. Het winkelcentrum vanaf de Nobelstraat (links) en de Koninginnelaan (rechts). Foto's: RHDHV, 2019.

Figuur 2-2. De zuidzijde van het winkelcentrum vanaf de Voltastraat (links) en Nobelstraat (rechts). Foto's: RHDHV, 2019.

Figuur 2-3. De noodwoningen van de Woonmensen/Sja. Foto's: RHDHV, 2019.

2.2 Voorgenomen ontwikkeling

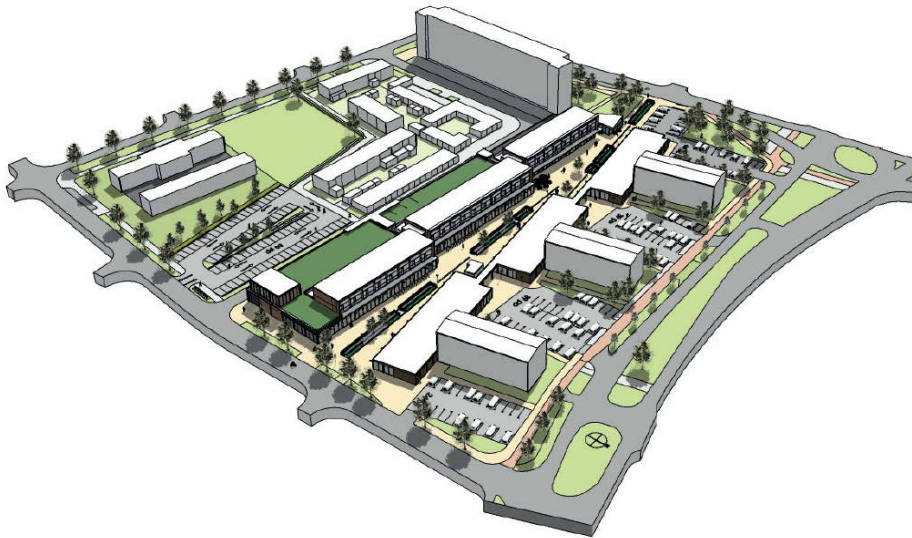
Aan de noordzijde worden de bestaande arcades dichtgezet. De winkelpui wordt naar voren getrokken tot onder de bouwkundige luifel en de stalen luifels worden verwijderd. Ter plaatse van de voormalige apotheek wordt een deel van de bestaande bebouwing gesloopt.

De noodwoningen van de Woonmensen/Sja worden gesloopt. In plaats hiervan worden de vestigingen van de huidige supermarkten aan de zuidzijde substantieel uitgebreid. Het blok van de COOP wordt zowel aan de voor- als aan de achterzijde uitgebreid. Het blok van de Dekamarkt wordt zowel aan de voor-, zij- als aan de achterzijde uitgebreid.

De drie bestaande parkeerplaatsen aan de Edisonlaan worden geoptimaliseerd en heringericht. Verder verandert aan deze parkeerterreinen functioneel relatief weinig. De parkeergelegenheid aan de westzijde (aan de Koninginnelaan) van het centrum wordt beperkt uitgebreid. De twee bestaande parkeerterreinen worden aan elkaar gekoppeld.

Ten behoeve van het herstel van de beken en sprengen in Apeldoorn is men voornemens de beek ter hoogte van het winkelcentrum door het winkelcentrum leiden. Door het aanleggen van de beek zal de rijstrook uitkomend op de Koninginnelaan worden verlegd. Op de hoek Edisonlaan/Nobelstraat wordt een nieuw parkeerterrein aangelegd.

Aan de oostzijde van het winkelcentrum, op de hoek Voltastraat/Nobelstraat, wordt een ruim parkeerterrein aangelegd op de locatie van Woonmensen. Het parkeerterrein is bereikbaar vanaf de Nobelstraat.

Figuur 2-4. Impressie van het definitief ontwerp.

Figuur 2-5. Plattegrond van het definitief ontwerp met de aanpassingen.

3 Aanwezige beschermde soorten

3.1 Vaatplanten

In de NDFF zijn geen waarnemingen van beschermde vaatplanten in de omgeving van het plangebied bekend. Op basis van verspreidingsgegevens en hun biotoopeisen kan de aanwezigheid van de veelal kalkminnende beschermde vaatplanten in het plangebied worden uitgesloten. Het plangebied is grotendeels verhard of in cultuur gebracht en de bodem heeft een voedselrijk karakter. Hiermee ontbreekt het aan geschikt habitat voor beschermde vaatplanten.

Conclusie

De aanwezigheid van beschermde vaatplanten kan worden uitgesloten.

3.2 Grondgebonden zoogdieren

Uit de verspreidingsgegevens van het NDFF blijkt dat in de omgeving van het plangebied eekhoorn, boommarter, steenmarter en das zijn waargenomen. Op basis van hun biotoopeisen kan de aanwezigheid van deze soorten in het plangebied worden uitgesloten. In het plangebied is weinig groen aanwezig. Het weinige dat er staat, wordt omgeven door infrastructuur, gebouwen en verhard oppervlak. Voor voornoemde soorten ontbreekt het in deze omgeving aan geschikt leefgebied. Ook voor algemeen voorkomende soorten zoals veld- en huismuis is het leefgebied maar marginaal geschikt. Er kan echter niet met zekerheid op voorhand worden uitgesloten dat deze soorten niet aanwezig zijn in het struweel. Hoewel deze soorten door de provincie zijn vrijgesteld van de Wnb, geldt voor deze soorten geldt wel de zorgplicht.

Conclusie

De aanwezigheid van beschermde grondgebonden zoogdieren kan worden uitgesloten.

3.3 Vleermuizen

Uit de NDFF blijkt dat in het verleden franjestaart, gewone dwergvleermuis, gewone grootoorvleermuis, laatvlieger, meervleermuis, rosse vleermuis, ruige dwergvleermuis en watervleermuis zijn waargenomen in de directe omgeving van het plangebied. Alle vleermuissoorten zijn beschermd op basis van bijlage IV van de Europese Habitatrichtlijn en onder artikel 3.5 van de Wet natuurbescherming.

Vleermuizen kunnen globaal opgedeeld worden in boom- en gebouwbewonende soorten. Sommige soorten verblijven alleen in bomen (zoals de rosse vleermuis en ruige dwergvleermuis) of gebouwen (zoals de laatvlieger), andere komen zowel in gebouwen als bomen voor (zoals gewone dwergvleermuis en watervleermuis). De verblijfplaatsen kunnen verschillende functies hebben. De belangrijkste voor de levenscyclus en populaties van vleermuizen zijn de kraamverblijven, paarverblijven en winterverblijven.

In het plangebied zijn bomen aanwezig. Deze bomen zijn nauwkeurig geïnspecteerd op de aanwezigheid van holten, dood hout of loszittende stukken bast. Deze zijn niet aangetroffen. De aanwezigheid van verblijfplaatsen van boombewonende vleermuizen kan daarom worden uitgesloten.

De gebouwen in het plangebied hebben op meerdere plekken stootvoegen en daklijsten waar vleermuizen naar binnen kunnen vliegen of achter kunnen kruipen. De aanwezigheid van verblijfplaatsen van gebouwbewonende soorten kan daarom niet worden uitgesloten.

De struiken en bomen in het plangebied kunnen tevens als foerageergebied dienen. Gezien de beperkte oppervlakte aan vegetatie kan echter op voorhand worden uitgesloten dat het hier essentieel foerageergebied betreft.

Bijna alle vleermuissoorten maken daarnaast gebruik van lijnvormige elementen in het landschap als vliegrouete tussen verblijfplaats en foerageergebied, of tussen zomer- en winterverblijven. Dit zijn vaak bomenrijen, maar soms ook watergangen, oevers, dijken, hoge taluds e.d.. Dergelijke elementen ontbreken in het plangebied. De aanwezigheid van een vliegrouete kan in het plangebied kan worden uitgesloten.

Conclusie

De aanwezigheid van verblijfplaatsen van gebouwbewonende vleermuizen kan niet worden uitgesloten. De vegetatie op het terrein kan worden gebruikt om langs te foerageren. Het betreft echter geen essentieel foerageergebied. Migratie- en vliegroutes van vleermuizen zijn afwezig.

3.4 Vogels

Tijdens het veldbezoek zijn voornamelijk algemene vogelsoorten van stedelijke omgeving waargenomen, zoals koolmees, roodborst, merel, houtduif, kauw en ekster. Deze vogels zouden in de struiken en bomen binnen het plangebied tot broeden kunnen komen. Ook zijn in de tuinen ten zuiden en in de struiken langs de flatgebouwen ten noorden van het winkelcentrum huismussen gezien en gehoord.

De gierzwaluw, huismus en zwarte roodstaart zijn ook relatief algemeen voorkomende broedvogels in bebouwde omgeving. De eerste twee soorten hebben jaarrond beschermd nestplaatsen. Huismussen broeden meestal onder dakpannen, in gaten en kieren van gebouwen en in mussenkasten. Gierzwaluwen broeden ook onder dakpannen en dakranden, meestal in wat hogere gebouwen. De gebouwen op het terrein bieden geen geschikte nestplaatsen voor deze soorten. Mogelijk dat een tortelduif of kauw een nest maakt in een afgelegen hoekje van de overkapping. Voor andere vogelsoorten bieden de gebouwen weinig broedgelegenheden.

Tijdens het veldbezoek zijn de bomen in het plangebied nauwkeurig geïnspecteerd op de aanwezigheid van grote nesten. Er zijn geen grote nesten aangetroffen. Het is daarmee uitgesloten dat in het plangebied buizerd, sperwer of andere roofvogels broeden waarvan het nest jaarrond beschermd is.

Conclusie

Er broeden verschillende algemene soorten waarvan het nest niet jaarrond is beschermd. De aanwezigheid van nesten van vogelsoorten waarvan het nest jaarrond is beschermd, kan worden uitgesloten.

3.5 Amfibieën en reptielen

In de NDFF zijn in de omgeving van het plangebied geen waarnemingen van beschermd amfibieën bekend. Wel zijn de beschermd hazelworm en ringslang in de omgeving waargenomen. De aanwezigheid van beschermd amfibieën en reptielen kan echter op basis van hun biotoopeisen worden uitgesloten. Het plangebied is grotendeels in cultuur gebracht. Watergangen ontbreken. In het plangebied is weinig groen aanwezig. Het weinige dat er staat, wordt omgeven door infrastructuur, gebouwen en verhard oppervlak. Voor amfibieën en reptielen ontbreekt het in deze omgeving aan geschikt leefgebied.

Conclusie

De aanwezigheid van beschermd amfibieën en reptielen kan worden uitgesloten.

3.6 Vissen

In het plangebied is geen oppervlaktewater aanwezig. De aanwezigheid van beschermde vissen is om die reden uitgesloten.

3.7 Ongewervelden

In de NDFF zijn in de omgeving van het plangebied waarnemingen van de beschermde grote vos, sleedoorpage, teunisbloempijlstaart en vliegend hert bekend. Ook voor deze soorten geldt dat het in het plangebied ontbreekt aan geschikt leefgebied. De aanwezigheid van deze (en andere beschermde ongewervelden) kan op basis van hun biotoeisen worden uitgesloten.

3.8 Samenvatting

In Tabel 1 staan de mogelijk voorkomende soortgroepen en soorten samengevat. Beschermde zoogdieren en amfibieën waarvoor een vrijstelling geldt, zijn niet weergegeven.

Tabel 1. Samenvatting van mogelijk voorkomende beschermde soorten van de Wnb in en rondom het plangebied

Soortgroep	Mogelijk voorkomende soorten	Belangrijke elementen	Functie
vaatplanten	geen	-	-
grondgebonden zoogdieren	geen	-	-
vleermuizen	gebouwbewonende vleermuizen, zoals gewone dwergvleermuis en laatvlieger	Spouw, kieren, scheuren in de gebouwen	Verblijfplaats
vogels met jaarrond beschermd nest	geen	-	-
vogels zonder jaarrond beschermd nest	algemeen voorkomende vogels, zoals koolmees, roodborst, merel en houtduif	struiken en bomen in openbare ruimte	allesomvattend leefgebied
amfibieën	geen	-	-
reptielen	geen	-	-
vissen	geen	-	-
ongewervelden	geen	-	-

4 Effectanalyse en mitigerende maatregelen

4.1 Vleermuizen

Tijdelijke effecten

De effecten van de werkzaamheden zijn onder andere afhankelijk van het moment van uitvoering (periode in het jaar). Wanneer de werkzaamheden in het actieve seizoen van vleermuizen worden uitgevoerd en daarbij kunstverlichting (in het donker en schemer) wordt toegepast, is verstoring van mogelijk in de gebouwen verblijvende vleermuizen niet uit te sluiten. Het actieve seizoen loopt grofweg van april t/m oktober. Er kan daarom niet worden uitgesloten dat tijdens de werkzaamheden individuen worden verstoord en de functie van mogelijk aanwezige vaste rust- en verblijfplaatsen tijdelijk wordt aangetast. Significant negatief effect op de mogelijke functie van de struiken en bomen als foerageergebied kan worden uitgesloten: in de directe omgeving is voldoende alternatief (en kwalitatief beter) foerageergebied aanwezig in de vorm van tuinen en parken waar de dieren naar kunnen uitwijken.

Permanente effecten

De renovatie en geplande verbouwing van de gebouwen in het plangebied kan leiden tot aantasting en vernietiging van vaste rust- en verblijfplaatsen. Het is op dit moment onvoldoende inzichtelijk of de gebouwen daadwerkelijk de functie als verblijfplaats voor vleermuizen vervullen. Hier moet in beginsel nader onderzoek naar worden gedaan (zie ook hierna).

Mitigatie

Om het verstoren van vleermuizen te voorkomen of te beperken zijn de volgende maatregelen te treffen:

- 's nachts geen bouwlampen op het terrein laten branden;
- bij werkzaamheden waarbij verlichting gevoerd moet worden, moeten in de schemering en avonduren in het zomerseizoen (maart – begin november) de lampen zodanig geplaatst worden dat er zo weinig mogelijk verstrooiing naar buiten (buiten het werkgebied) of boven is (op lage palen, naar beneden gerichte armaturen). Bovendien is het wenselijk om geen fel licht te gebruiken, liefst zacht, amberkleurig licht. Hieraan blijken vleermuizen zich het minst te storen.

Conclusie

Negatieve effecten op vleermuizen kunnen niet worden uitgesloten. Door het treffen van maatregelen kunnen deze mogelijke negatieve effecten deels worden gemitigeerd. Het is op voorhand echter niet uit te sluiten dat de voorgenomen ontwikkeling leidt tot aantasting en vernietiging van vaste rust- en verblijfplaatsen van gebouwbewonende vleermuizen. Hetgeen een overtreding is van de Wnb. Hiervoor is normaliter nader onderzoek noodzakelijk om te voorkomen dat verbodsbepalingen van de Wet natuurbescherming worden overtreden.

De gemeente Apeldoorn beschikt echter over een gebiedsbrede ontheffing gebouwbewonende soorten (vogels en vleermuizen) van de Wnb. Deze generieke ontheffing (SMP genoemd) geldt voor de bebouwde kom van Apeldoorn en ziet dus ook op het onderhavige projectgebied. Het is daarom niet noodzakelijk om het vervolgonderzoek uit te voeren, mits de ontwikkelaar een daarbij behorende overeenkomst sluit met de gemeente Apeldoorn en een plan van aanpak opstelt, alsmede tijdens de werkzaamheden ecologische begeleiding plaatsvindt.

In het kader van het SMP dienen generieke maatregelen te worden getroffen. Eén van deze maatregelen is het inbouwen van nestkasten. Deze nestkasten dienen te worden geplaatst binnen een straal van 100-200 meter van het gesloopte gebouw. De nestkasten moeten worden ingebouwd in de spouwmuur en bevinden zich op een hoogte van minimaal 3 meter.

4.2 Vogels

Tijdelijke effecten

Wanneer de struiken en bomen in het broedseizoen worden verwijderd, kunnen broedende vogels worden verstoord en nesten vernietigd. Dit is een overtreding van de Wet natuurbescherming. Het broedseizoen valt voor veel soorten ongeveer binnen de periode half februari tot diep in september, maar ook daarbuiten is het mogelijk dat broedende vogels worden aangetroffen.

Permanente effecten

Buiten het broedseizoen is het leefgebied van de algemeen voorkomende vogels niet beschermd. De bomen en struiken kunnen buiten het broedseizoen worden gekapt, zonder dat dit leidt tot overtreding van verbodsbepalingen van de Wet natuurbescherming.

Mitigatie

Veel van de vogelsoorten die in deze omgeving broeden, zijn al gewend aan een hoge mate van verstoring. De werkzaamheden voorafgaand aan het broedseizoen laten beginnen en in een – voor zover mogelijk – constante intensiteit laten doorgaan, zal voor deze vogelsoorten veelal geen reden zijn om hun nesten elders te bouwen. En op het moment dat er toch een vogel in het plangebied nestelt, zal dan alsnog in dit deel van het plangebied buiten de verstoringafstand van het nest moeten worden gewerkt.

Door het treffen van maatregelen kunnen negatieve effecten op boombewonende vogels worden gemitigeerd en kan overtreding van de wet worden voorkomen. Het betreft het verwijderen van opgaande beplanting (bomen, struiken en ruigten) buiten het broedseizoen en kort voor aanvang van de werkzaamheden laten inspecteren het terrein op aanwezigheid van broedende vogels. Voor niet-jaarrond beschermde vogels (het voorkomen van jaarrond beschermde soorten is uitgesloten) geldt dat indien de kap van de bomen buiten het broedseizoen plaatsvindt, er geen ontheffing soortenbescherming hoeft te worden aangevraagd.

Conclusie

Wanneer de werkzaamheden worden uitgevoerd tijdens het broedseizoen, zijn negatieve effecten niet uit te sluiten. Hiermee kan sprake zijn van een overtreding van de Wet natuurbescherming. Door het treffen van maatregelen kunnen deze negatieve effecten worden gemitigeerd en overtreding van de wet worden voorkomen.

5 Conclusie en vervolg

In het plangebied komen (mogelijk) beschermde vleermuizen voor en kunnen algemeen voorkomende vogels tot broeden komen. Negatieve effecten als gevolg van de ontwikkeling zijn voor deze diersoorten niet uit te sluiten. Door het treffen van maatregelen kunnen deze negatieve effecten deels worden gemitigeerd.

Het is op voorhand echter niet uit te sluiten dat de voorgenomen ontwikkeling leidt tot aantasting en vernietiging van vaste rust- en verblijfplaatsen van gebouwbewonende vleermuizen. Hiervoor is normaliter nader onderzoek noodzakelijk om te voorkomen dat verbodsbepalingen van de Wet natuurbescherming worden overtreden. Gelet op de mogelijkheid toepassing te geven aan de eerder genoemde gebiedsbrede ontheffing kan dit onderzoek achterwege worden gelaten.

In dit onderzoek wordt ervan uitgegaan dat aan de voorwaarden die daaraan zijn verbonden kan en zal worden voldaan. Deze voorwaarden worden zo nodig overgenomen in de te verlenen omgevingsvergunning, naast het toepassen van de algemene zorgplicht.

6 Literatuur

Netwerk Groene Bureaus (2017). *Vleermuisprotocol 2017*. <https://www.netwerkgroenebureaus.nl/>

Internet

- www.ndff.nl
- www.ravon.nl
- www.rijksoverheid.nl
- www.telmee.nl
- www.verspreidingsatlas.nl
- www.vleermuis.net
- www.vogelbescherming.nl
- www.zoogdiervereniging.nl

BIJLAGE 1 Wettelijk en planologisch kader

A1 Inleiding Wet natuurbescherming

De Wet natuurbescherming is op 1 januari 2017 in werking getreden en vervangt sindsdien de Natuurbeschermingswet 1998, de Flora- en faunawet en de Boswet. De wet bevat regels voor de bescherming van in het wild levende dier- en plantensoorten en de belangrijkste natuurgebieden in Nederland. Daarnaast bevat de wet onder meer bepalingen over de jacht en over houtopstanden.

Naast de bescherming van natuur en biodiversiteit voorziet de Wet natuurbescherming in de decentralisatie van taken en bevoegdheden en de vereenvoudiging van regelgeving. De Europese regelgeving, met name de Vogel- en Habitatrichtlijn, vormt het kader en het uitgangspunt van deze wet. Het instrumentarium van de Wet natuurbescherming sluit aan op het huidige omgevingsrecht en de toekomstige Omgevingswet.

De Wet natuurbescherming kent naast de algemene zorgplicht (artikel 1.11) nog drie hoofdstukken die van belang zijn voor ruimtelijke ingrepen. Dit betreft hoofdstuk 2 (Natura 2000-gebieden), hoofdstuk 3 (Soorten) en hoofdstuk 4 (Houtopstanden). Naast de Wet natuurbescherming worden natuurgebieden in Nederland ook planologisch beschermd via het Natuur Netwerk Nederland (hierna: NNN). Het NNN wordt behandeld onder A1.2.

A2 Gebiedsbescherming

In het kader van gebiedsbescherming voorziet het Rijk in een Nationale Natuurvisie, waarin kaders en ambities op nationaal niveau zijn geschetst. Genoemde kaders en ambities worden door de afzonderlijke provincies doorvertaald naar een Provinciale Natuurvisie. Deze heeft als doel om de landelijke staat van instandhouding van gebieden en soorten te realiseren, instandhouding van het Natuurnetwerk Nederland op eigen grondgebied te waarborgen en (als een provincie dat wil) beleid vast te leggen ten aanzien van bijzondere provinciale natuurgebieden. Tot slot dienen landschap en cultuurhistorie ook een integraal onderdeel van de Provinciale Natuurvisie te zijn.

Bescherming van gebieden verloopt over twee sporen, namelijk via de Wet natuurbescherming voor Natura 2000-gebieden en via een planologisch beschermingsregime voor het Natuurnetwerk Nederland, de voormalige EHS (hierna: NNN). Hieronder worden beiden beknopt toegelicht.

A2.1 Natura 2000

Hoofdstuk 2 van de Wnb richt zich op de gebieden die zijn aangewezen op basis van de Vogel- en Habitatrichtlijn. Met deze Europese richtlijnen worden habitats en soorten van Europees belang beschermd. Deze gebieden staan bekend als Natura 2000-gebieden. Naast beschermde Natura 2000-gebieden was er vroeger ook sprake van Beschermd Natuurmonumenten. Deze zijn niet meer als zodanig beschermd en zijn, indien zij niet zijn opgenomen in een Natura 2000-gebied, al dan niet onder het NNN geschaard en als zodanig planologisch beschermd.

Om schade aan de natuurwaarden waarvoor Natura 2000-gebieden zijn aangewezen (of momenteel nog zijn aangemeld), te voorkomen, bepaalt de Wnb dat projecten en andere handelingen die de kwaliteit van habitats kunnen verslechteren of die een verstoring effect kunnen hebben op instandhoudingsdoelstellingen van Natura 2000-gebieden niet mogen plaatsvinden zonder vergunning (conform artikelen 2.7, 2.8 en 2.9 van de Wnb). In Aanwijzingsbesluiten wordt de bescherming van de Natura 2000-gebieden juridisch vastgelegd. Centraal in de Aanwijzingsbesluiten staan de

instandhoudingsdoelstellingen ten aanzien van leefgebieden, natuurlijke habitats en populaties van in het wild levende plant- en diersoorten, waarvoor het betreffende gebied is aangewezen.

De instandhoudingsdoelstellingen ofwel Natura 2000-doelen, geven een concretisering van de hoofddoelstelling van het Natura 2000-netwerk voor Nederland. Instandhoudingsdoelstellingen zijn gericht op het in gunstige staat van instandhouding brengen of houden van habitattypen en soorten. In de Natura 2000-beheerplannen wordt aangegeven hoe de beheerders deze doelen willen realiseren.

Het aanwijzingsbesluit definieert naast de instandhoudingsdoelstellingen de precieze omvang en begrenzing van het aangewezen gebied. Provincies en Rijksoverheid zijn verantwoordelijk voor de realisatie van maatregelen om de instandhoudingsdoelstellingen te bereiken. Aanwijzingsbesluiten hebben een onbepaalde looptijd en worden vastgesteld door de Minister.

Let wel, niet alleen activiteiten binnen de grenzen van een Natura 2000-gebied kunnen invloed hebben op de instandhoudingsdoelstellingen van het gebied, ook activiteiten buiten het gebied kunnen de waarden in een gebied beïnvloeden. Dit wordt 'externe werking' genoemd. Externe werking treedt op wanneer er, ongeacht de locatie, een effectgebied ontstaat als gevolg van het optreden van ruimtelijke overlap tussen een invloedgebied van een instandhoudingsdoelstelling en een invloedgebied van een activiteit die plaatsvindt buiten een Natura 2000-gebied en waarvoor de instandhoudingsdoelstelling gevoelig is. Voor de vergunningverlening betekent dat ook voor activiteiten buiten het gebied getoetst dienen te worden in het kader van de Wnb.

A2.2 Natuurnetwerk Nederland

Natuurgebieden worden planologisch beschermd via de provinciale Verordening Ruimte als Natuurnetwerk Nederland (NNN). Dit betreft een netwerk van natuurgebieden en verbindingzones waar planten en dieren duurzaam kunnen verblijven en/of zich kunnen verplaatsen. Voor een groot deel overlapt het NNN met de Natura 2000-gebieden. De wezenlijke kenmerken en waarden voor het NNN zijn echter breder dan de instandhoudingsdoelen van een Natura 2000-gebied. Het NNN is op provinciaal niveau vastgesteld in de Structuurvisie Ruimtelijke Ontwikkeling met verdere uitwerking in de Verordening Ruimte en Natuurbeheerplannen. De wezenlijke kenmerken en waarden zijn per provincie vastgelegd in de ambitiekaarten van het Natuurbeheerplan.

Conform het NNN-toetsingskader dienen ingrepen die binnen en buiten het NNN plaatsvinden getoetst te worden op effecten. Externe werking maakt geen deel uit van het toetsingskader. Voor ingrepen binnen de NNN die schade toebrengen aan of anderszins negatieve effecten hebben op de waarden van een NNN-gebied geldt het zogenaamde "nee, tenzij regime". Dit betekent dat ingrepen die significant de wezenlijke kenmerken en waarden van de NNN aantasten niet zijn toegestaan, tenzij:

- er sprake is van een groot openbaar belang;
- er geen reële andere mogelijkheden zijn en;
- de negatieve effecten waar mogelijk worden beperkt en de overblijvende effecten worden gecompenseerd of;
- een activiteit of een combinatie van activiteiten die mede tot doel heeft de kwaliteit of kwantiteit van de Ecologische Hoofdstructuur of de Ecologische Verbindingszone per saldo te verbeteren.

A3 Soortbescherming

A3.1 Beschermingsregimes

Hoofdstuk 3 van de Wet natuurbescherming richt zich op de soortbescherming. De Wet natuurbescherming kent drie algemene beschermingsregimes waarin de voorschriften van de Vogelrichtlijn, Habitatrichtlijn en twee verdragen (Bern en Bonn) zijn geïmplementeerd en waarin aanvullende voorschriften zijn gesteld voor de dier- en plantensoorten die niet onder die specifieke voorschriften vallen, maar wel bescherming nodig hebben. Het gaat om de volgende beschermingsregimes:

Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn (paragraaf 3.1)

Dit zijn alle van nature in Nederland in het wild levende vogels (zoals bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn).

Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn (paragraaf 3.2)

Dit zijn soorten die genoemd zijn in Bijlage IV bij de Habitatrichtlijn, Bijlage I of II bij het Verdrag van Bern en Bijlage II bij het Verdrag van Bonn.

Beschermingsregime andere soorten (paragraaf 3.3)

Dit zijn soorten die genoemd zijn in Bijlage A en B van de Wet natuurbescherming. Het gaat hier om de bescherming van zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen, kevers en vaatplanten voorkomend in Nederland.

A3.2 Verbodsbepalingen

Elk van deze beschermingsregimes kent zijn eigen verbodsbepalingen en vereisten voor vrijstelling of ontheffing van de verboden. De verbodsbepalingen in de paragrafen 3.1 en 3.2 zijn een-op-een overgenomen uit de genoemde richtlijnen en verdragen en zijn uitsluitend van toepassing op de in deze richtlijnen en verdragen genoemde soorten. De bepalingen in paragraaf 3.3 zien op de 'nationale' andere soorten die zijn genoemd in de bijlagen A en B bij de Wnb. Hiervoor geldt een kleiner aantal verbodsbepalingen.

Tabel 0-1 Verbodsbepalingen Wet natuurbescherming

Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn § 3.1	Beschermingsregime Habitatrichtlijn § 3.2	Beschermingsregime andere soorten § 3.3
Art. 3.1 lid 1 Het is verboden in het wild levende vogels opzettelijk te doden of te vangen.	Art. 3.5 lid 1 Het is verboden soorten in hun natuurlijk verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen.	Art. 3.10 lid 1a Het is verboden soorten opzettelijk te doden of te vangen.
Art. 3.1 lid 2 Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen.	Art. 3.5 lid 4 Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren te beschadigen of te vernielen	Art. 3.10 lid 1b Het is verboden de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren opzettelijk te beschadigen of te vernielen.
Art. 3.1 lid 3 Het is verboden eieren te rapen en deze onder zich te hebben.	Art. 3.5 lid 3 Het is verboden eieren van dieren in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen.	Niet van toepassing
Art. 3.1 lid 4 en lid 5 Het is verboden vogels opzettelijk te storen, tenzij de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort.	Art. 3.5 lid 2 Het is verboden dieren opzettelijk te verstoren.	Niet van toepassing
Niet van toepassing	Art. 3.5 lid 5 Het is verboden plantensoorten in hun natuurlijk verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.	Art. 3.10 lid 1c Het is verboden plantensoorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.

A3.3 Ontheffings- en vrijstellingsmogelijkheden

Artikelen 3.3, 3.8 en 3.11 bevatten de ontheffings- en vrijstellingsmogelijkheden van de genoemde verboden. Voor soorten van de Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn kan alleen vrijstelling worden verleend op basis van de in deze richtlijnen genoemde belangen (bijvoorbeeld openbare veiligheid of ter bescherming van flora en fauna). Onder de Wet natuurbescherming geldt voor deze soorten een ontheffingsplicht, behalve als het bevoegd gezag, de provincie of het ministerie van LNV, door middel van een zogenoemde vrijstelling anders besluit. De bevoegdheid voor het verlenen van een ontheffing of vrijstelling is overgeheveld naar de provincie¹.

Voor de 'andere soorten' van artikel 3.10 kunnen provincies en het ministerie van LNV een algemene vrijstelling van de vergunningplicht vaststellen. Deze zijn door iedere provincie in provinciale verordeningen vastgesteld. Voor ruimtelijke ingrepen geldt hierdoor een vrijstelling van de ontheffingsplicht voor een aantal meer algemeen voorkomende soorten zoogdieren en amfibieën.

Zorgplicht soortenbescherming

Voor alle planten en dieren (dus ook voor soorten, die niet zijn opgenomen in de Wnb) geldt de algemene zorgplicht conform Wnb art. 1.11. Deze plicht houdt in dat een ieder 'voldoende zorg' in acht moet nemen voor alle in het wild levende planten en dieren en hun leefomgeving. Veelal komt de zorgplicht erop neer dat tijdens werkzaamheden negatieve effecten op planten en dieren zoveel mogelijk moet worden voorkomen en dat bij de inrichting aandacht moet worden besteed aan de realisatie van geschikt habitat voor plant en dier.

¹ Met uitzondering van een aantal in art 1.3 van de Wet natuurbescherming genoemde projecten (van nationaal belang)

De zorgplicht geldt altijd en voor alle planten en dieren, of ze beschermd zijn of niet, en in het geval dat ze beschermd zijn ook als er ontheffing of vrijstelling is verleend. De zorgplicht betekent niet dat er geen effecten mogen optreden, maar wel dat dit, indien noodzakelijk, op zodanige wijze gebeurt dat de verstoring en eventueel lijden zo beperkt mogelijk is.

Opzettelijkheid

In de Wet natuurbescherming is voor veel verbodsbepalingen de term opzettelijk van toepassing. Niet-opzettelijke handelingen waarbij verbodsbepalingen overtreden worden zijn niet verboden. Daarbij is van belang dat het Europese Hof van Justitie in zijn jurisprudentie heeft bepaald dat onder opzet ook voorwaardelijke opzet moet worden begrepen²: “Daarvan is sprake als iemand een handeling verricht en daarbij bewust de aanmerkelijke kans aanvaardt dat zijn gedragingen schadelijke gevolgen hebben voor een dier of plant...”.

Wezenlijke invloed

Met de term ‘wezenlijke invloed’ wordt bedoeld op een wezenlijk negatieve invloed op een soort of populatie. Om te bepalen of er sprake is van een wezenlijk (negatieve) invloed dienen de effecten van de activiteiten of werkzaamheden op de populatie te worden onderzocht. Of hiervan sprake is hangt af van de lokale, regionale, landelijke en Europese stand van de soort. Op welk van deze niveaus de effecten op een soort moeten worden onderzocht, hangt af van de soort (zie voorbeelden). Er is geen sprake van een wezenlijke invloed wanneer de populatie de mogelijke negatieve effecten van de activiteiten of werkzaamheden zélf op een zodanige wijze (bijvoorbeeld doordat er voldoende uitwijkmogelijkheden zijn naar een volwaardig leefgebied elders) teniet kan doen dat er geen invloed is op de gunstige staat van instandhouding van de soort. In alle gevallen geldt proportionaliteit. Effecten op een zeer zeldzame soort zullen op een lager niveau moeten worden gezien dan een zeer algemene soort. Bij soorten die zich niet over grote afstanden kunnen verplaatsen, zoals amfibieën, reptielen, planten en veel soorten insecten, is eerder sprake van een wezenlijk negatieve invloed dan bij soorten die zich over grotere afstanden kunnen verplaatsen. Verder is van belang of het effect van tijdelijke of permanente aard is. Van tijdelijke effecten kan een populatie van een soort zich over het algemeen gemakkelijker herstellen dan wanneer het om een aanhoudend negatief effect gaat.

A4 Houtopstanden

Bevoegd gezag

De provincies zijn in de meeste gevallen het bevoegde gezag voor het al dan niet verlenen van vergunningen en ontheffingen in het kader van de Wet natuurbescherming. Alleen bij ruimtelijke ingrepen waarmee grote nationale belangen zijn gemoeid, is het rijk in de vorm van de minister van Economische Zaken bevoegd gezag. Dit betreffen handelingen en projecten in gebruik, beheer of aanleg door het rijk, zoals hoofdwegen, spoorwegen, hoofdvaarwegen Tracéwet, waterkeringen, militaire terreinen, gastransportnet, hoogspanningsleidingen, winning van delfstoffen, kustlijn, bepaalde visserij, activiteiten Koninklijk Huis, etc. Voor dit project is provincie Noord-Brabant bevoegd gezag.

Meldingsplicht

In de Wet natuurbescherming is het conform artikel 4.2 verboden houtopstanden te kappen zonder hier vooraf een melding van te maken aan het bevoegd gezag indien wordt voldaan aan de volgende twee punten:

- de houtopstand buiten de 'bebouwde kom Houtopstanden' ligt;
- de houtopstand waarin de bomen worden gekapt groter is dan 10 are (1.000 vierkante meter) of het gaat om bomen in een rijbeplanting van 20 bomen of meer.

² EHVJ zaak C-103/00 en zaak C -221/04

De meldplicht geldt niet voor:

- houtopstanden in de 'bebouwde kom Wet natuurbescherming' (informeer bij twijfel bij uw gemeente)
- houtopstanden op erven en in tuinen
- onderhoud om de groei van het overblijvende groen te bevorderen (dunning)
- periodiek kappen van hak- of griendhout
- houtopstanden waarvoor vrijstelling is verleend
- wegbeplantingen en eenrijige beplantingen die bestaan uit populieren of wilgen, op of langs landbouwgronden en waterwegen

Ook bij de volgende boomsoorten hoeft u de kap niet te melden:

- vruchtbomen en windschermen om boomgaarden
- naaldbomen van maximaal 20 jaar oud, bedoeld als kerstbomen
- kweekgoed
- beplantingen die bestaan uit populieren, wilgen, essen of elzen voor de productie van houtige biomassa als zij:
 - tenminste eens per 10 jaar worden geoogst.
 - een aaneengesloten beplantingseenheid zijn die bestaat uit minstens tienduizend stoven per hectare en die niet wordt doorsneden door onbeplante stroken, breder dan 2 meter.
 - na 1 januari 2013 zijn aangelegd.